

LĒMUMI

PADOMES LĒMUMS (ES) 2018/1215

(2018. gada 16. jūlijs)

par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 148. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽²⁾,

pēc apspriešanās ar Reģionu komiteju,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Lai sasniegtu mērķus par pilnīgu nodarbinātību un sociālo attīstību, kuri izklāstīti Līguma par Eiropas Savienību 3. pantā, dalībvalstīm un Savienībai jāizstrādā koordinēta stratēģija nodarbinātības jomā, īpaši atbalstot kvalificētu, mācītu un pielāgoties spējīgu darbaspēku, kā arī tādus darba tirgus, kas spēj reaģēt uz pārmaiņām ekonomikā. Dalībvalstīm, ņemot vērā valstu praksi attiecībā uz darba devēju un darba ņēmēju atbildību, nodarbinātības veicināšana jāuzskata par vispārvarīgu jautājumu un sava darbība šajā sakarā jākoordinē Padomē.
- (2) Savienībai ir jāapkaro sociālā atstumtība un diskriminācija un jāsekmē sociālais taisnīgums un aizsardzība, kā arī sieviešu un vīriešu līdztiesība. Nosakot un īstenojot politiku un darbības, Savienībai ir jāņem vērā prasības, kas saistītas ar augsta nodarbinātības līmeņa veicināšanu, atbilstīga sociālās aizsardzības līmeņa nodrošināšanu, nabadzības un sociālās atstumtības apkarošanu un augsta līmeņa izglītību un mācībām.
- (3) Saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību Savienība ir izstrādājusi un īstenojusi politikas koordinēšanas instrumentus fiskālās, makroekonomiskās un strukturālās politikas jomās. Pašreizējās dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnes, kas ir daļa no šiem instrumentiem, kopā ar dalībvalstu un Savienības ekonomikas politikas vispārējām pamatnostādnēm, kas noteiktas Padomes Ieteikumā (ES) 2015/1184 ⁽⁴⁾, veido Integrētās pamatnostādnes stratēģijas "Eiropa 2020" īstenošanai. Tām, paturot prātā dalībvalstu savstarpējo atkarību, jānosaka, kā dalībvalstīs un Savienībā īstenot politiku. Šīs koordinētās Eiropas un valstu politikas un reformu rezultātā būtu jāspēj izstrādāt atbilstošu vispārēju ekonomikas un sociālās politikas risinājumu kopumu, kam savukārt būtu jārada pozitīvi blakusefekti.
- (4) Nodarbinātības politikas pamatnostādnes ir saskaņotas ar Stabilitātes un izaugsmes paktu, spēkā esošajiem Savienības tiesību aktiem un dažādām Savienības iniciatīvām, tostarp Padomes Ieteikumu (2013. gada 22. aprīlis) par garantijas jauniešiem izveidi ⁽⁵⁾, Padomes Ieteikumu (2016. gada 15. februāris) par ilgstošo bezdarbnieku integrāciju darba tirgū ⁽⁶⁾, Padomes Ieteikumu (2016. gada 19. decembris) par prasmju pilnveides ceļiem ⁽⁷⁾ un Padomes Ieteikumu (2018. gada 15. marts) par Eiropas satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ 2018. gada 19. aprīļa atzinums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).

⁽²⁾ 2018. gada 14. marta atzinums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).

⁽³⁾ 2018. gada 3. maija atzinums (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēts).

⁽⁴⁾ Padomes Ieteikums (ES) 2015/1184 (2015. gada 14. jūlijs) par vispārējām pamatnostādnēm dalībvalstu un Eiropas Savienības ekonomikas politikai (OV L 192, 18.7.2015., 27. lpp.).

⁽⁵⁾ OVC 120, 26.4.2013., 1. lpp.

⁽⁶⁾ OVC 67, 20.2.2016., 1. lpp.

⁽⁷⁾ OVC 484, 24.12.2016., 1. lpp.

⁽⁸⁾ OVC 153, 2.5.2018., 1. lpp.

- (5) Eiropas pusgads apvieno šos dažādos instrumentus visaptverošā satvarā integrētai daudzpusējai ekonomikas, budžeta, nodarbinātības un sociālās politikas uzraudzībai un tiecas uz to, lai tiktu sasniegti stratēģijas "Eiropa 2020" mērķi, tostarp mērķi nodarbinātības, izglītības un nabadzības mazināšanas jomā, kas noteikti Padomes Lēmumā 2010/707/ES⁽¹⁾. Veicinot politikas mērķus stimulēt investīcijas, veikt strukturālas reformas un nodrošināt atbildīgu fiskālo politiku, Eiropas pusgads kopš 2015. gada ir ticis arī pastāvīgi stiprināts un optimizēts. Jo īpaši ir stiprināta tā nodarbinātības un sociālā ievirze un padziļināts dialogs ar dalībvalstīm, sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem.
- (6) Savienības atlabšana no ekonomikas krīzes sekmē pozitīvas tendences darba tirgū, tomēr dalībvalstīs un starp tām saglabājas būtiskas problēmas un atšķirības ekonomikas un sociālo rezultātu ziņā. Krīze uzskatāmi parādīja dalībvalstu ekonomikas un darba tirgu ciešo savstarpējo atkarību. Patlaban galvenais uzdevums ir virzīt Savienību uz gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi un jaunu darbvietu izveidi. Tālāk ir nepieciešama koordinēta, vērienīga un efektīva politikas rīcība gan Savienības, gan valstu līmenī saskaņā ar LESD un Savienības noteikumiem par ekonomikas pārvaldību. Kombinējot pasākumus piedāvājuma un pieprasījuma jomā, šādai politikas rīcībai būtu jāpalielina investīcijas, jāatjauno apņemšanās pareizā secībā veikt strukturālas reformas, kas uzlabotu produktivitāti, izaugsmi, sociālo kohēziju un ekonomikas noturību satricinājumu gadījumos, un jāievēro fiskālā atbildība, vienlaikus ņemot vērā tās ietekmi uz nodarbinātību un sociālo jomu.
- (7) Reformās darba tirgū, tostarp valstu mehānismos darba samaksas noteikšanai, būtu jāievēro valstu sociālā dialoga prakse un būtu jānodrošina iespējas, kas vajadzīgas, lai ņemtu vērā daudzveidīgos sociālekonomiskos jautājumus, tostarp uzlabojumi saistībā ar konkurētspēju, darbvietu izveidi, mūžizglītības un mācību politiku, kā arī reālajiem ienākumiem.
- (8) Dalībvalstīm un Savienībai būtu arī jāpievēršas jautājumam, kas saistīts ar ekonomikas un finanšu krīzes sociālajām sekām, un jātiecas veidot iekļaujošu sabiedrību, kurā cilvēkiem ir iespējas paredzēt un pārvaldīt pārmaiņas un kurā viņi var aktīvi piedalīties sabiedriskajā dzīvē un ekonomikā, kā uzsvērts Komisijas Ieteikumā 2008/867/EK⁽²⁾. Būtu jāķeras pie nevienlīdzības un diskriminācijas jautājuma risināšanas. Būtu jānodrošina visiem piekļuve un iespējas un būtu jāsamazina (tostarp bērnu) nabadzība un sociālā atstumtība, jo īpaši nodrošinot darba tirgu un sociālās aizsardzības sistēmu efektīvu darbību un likvidējot šķēršļus, kas kavē izglītību, mācības un dalību darba tirgū, tostarp investīcijas agrīnajā pirmsskolas izglītībā un aprūpē. Būtu jāturpina realizēt personu ar invaliditāti potenciālu ekonomikas izaugsmes un sociālās attīstības veicināšanā. Tā kā Savienības darbvietās aizvien plašāk tiek izmantoti jauni ekonomikas un uzņēmējdarbības modeļi, mainās arī darba tiesiskās attiecības. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai darba tiesiskās attiecības, kas izriet no jaunām darba formām, saglabātu un stiprinātu Eiropas sociāli modeļi.
- (9) Pēc visaptverošas un plašas sabiedriskās apspriešanas Eiropas Parlaments, Padome un Komisija 2017. gada 17. novembrī parakstīja Iestāžu kopīgu proklamāciju par Eiropas sociālo tiesību pilāru⁽³⁾. Pilārs nosaka 20 principus un tiesības, kas nepieciešami labi funkcionējošu un taisnīgu darba tirgu un sociālās drošības sistēmu atbalstam. Tie ir strukturēti trijās kategorijās: vienlīdzīgas iespējas un piekļuve darba tirgum, taisnīgi darba apstākļi un sociālā aizsardzība un iekļaušana. Pilārs veido pamatprincipu kopumu, kas palīdzēs pārraudzīt dalībvalstu nodarbinātības un sociālos rādītājus, veicinās reformas valstu līmenī un kalpos kā virzienrādītājs konverģences atjaunošanai visā Eiropā. Ņemot vērā šo principu nozīmi struktūrpolitikas koordinēšanā, nodarbinātības pamatnostādnes ir saskaņotas ar Eiropas sociālo tiesību pilāra principiem.
- (10) Eiropas sociālo tiesību pilāru papildina rezultātu apkopojums, kam, sekojot līdzi tendencēm un darbības rezultātiem dalībvalstīs, būtu jāsniedz pārskats par pilāra īstenošanu un virzību un jānovērtē virzība uz augšupēju sociālekonomisko konverģenci. Šī analīze attiecīgā gadījumā tiks izmantota Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadam.
- (11) Integrētās pamatnostādnes būtu jāizmanto par pamatu konkrētām valstīm sagatavotiem ieteikumiem, kurus Padome var adresēt dalībvalstīm. Dalībvalstīm būtu pilnībā jāizmanto Eiropas Sociālā fonda un citu Savienības fondu atbalsts, lai sekmētu nodarbinātību, sociālo iekļaušanu, darbaspēka prasņu pilnveidi, mūžizglītību un

⁽¹⁾ Padomes Lēmums 2010/707/ES (2010. gada 21. oktobris) par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm (OV L 308, 24.11.2010., 46. lpp.).

⁽²⁾ Komisijas Ieteikums (2008. gada 3. oktobris) par tādu cilvēku aktīvu integrāciju, kuri ir atstumti no darba tirgus (OV L 307, 18.11.2008., 11. lpp.).

⁽³⁾ OV C 428, 13.12.2017., 10. lpp.

izglītību un uzlabotu valsts pārvaldi. Lai gan Integrētās pamatnostādnes ir adresētas dalībvalstīm un Savienībai, tās būtu jāīsteno partnerībā ar visām valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm, šajā darbībā cieši iesaistot parlamentus, kā arī sociālos partnerus un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus.

- (12) Nodarbinātības komitejai un Sociālās aizsardzības komitejai saskaņā ar attiecīgām Līgumos paredzētām pilnvarām būtu jāuzrauga, kā attiecīgā politika tiek īstenota, raugoties no nodarbinātības politikas pamatnostādņu aspekta. Šīm komitejām un citām Padomes darba sagatavošanas struktūrām, kas iesaistītas ekonomikas un sociālās politikas koordinēšanā, būtu jāstrādā cieši kopā. Būtu jāuztur politikas dialogs starp Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju, jo īpaši par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm,
- (13) Ir notikusi apspriešanās ar Sociālās aizsardzības komiteju,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Ar šo tiek pieņemtas pielikumā izklāstītās dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnes. Šīs pamatnostādnes ir daļa no "Eiropa 2020" integrētajām pamatnostādņēm.

2. pants

Pielikumā izklāstītās pamatnostādnes dalībvalstis ņem vērā to nodarbinātības politikā un reformu programmās, par kurām ziņojumus iesniedz saskaņā ar LESD 148. panta 3. punktu.

3. pants

Šis lēmums ir adresēts dalībvalstīm.

Briselē, 2018. gada 16. jūlijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētāja
J. BOGNER-STRAUSS

PIELIKUMS

5. pamatnostādne. Palielināt pieprasījumu pēc darbaspēka

Sekmējot atbildīgu uzņēmējdarbību un patiesu pašnodarbinātību un jo īpaši atbalstot mazo uzņēmumu un mikrouzņēmumu izveidi un izaugsmi, dalībvalstīm būtu jāveicina kvalitatīvu darbvietu izveide, tostarp samazinot šķēršļus, ar kuriem uzņēmumi sastopas darbinieku nolīgšanā. Dalībvalstīm būtu aktīvi jāveicina sociālā ekonomika un jāsekmē sociālā inovācija. Dalībvalstīm būtu jāveicina tādas novatoriskas darba formas, kas rada kvalitatīvu darbvietu iespējas.

Būtu jāpārorientē nodokļu slogs, darbaspēka aplikšanu ar nodokļiem aizstājot ar citiem nodokļu iekasēšanas veidiem, kuri – ņemot vērā nodokļu sistēmas pārdales ietekmi – mazākā mērā kaitē nodarbinātībai un izaugsmei, kā arī vienlaikus jāveido tāda ieņēmumu politika, kas nodrošina adekvātu sociālo aizsardzību, un izdevumi jānovirza izaugsmes veicināšanai.

Dalībvalstīm, respektējot sociālo partneru autonomiju, būtu jāveicina tādu pārredzamu un paredzamu algu noteikšanas mehānismu izmantošana, kas ļauj darba atalgojumu salāgot ar ražīguma attīstības tendencēm un nodrošina taisnīgu atalgojumu pienācīgam dzīves standartam. Šajos mehānismos būtu jāņem vērā prasmju līmeņu un ekonomisko darbības rezultātu atšķirības starp reģioniem, nozarēm un uzņēmumiem. Ievērojot valstu praksi, dalībvalstīm un sociālajiem partneriem būtu jānodrošina adekvāts minimālās algas līmenis, ņemot vērā tā ietekmi uz konkurētspēju, darbvietu izveidi un nodarbinātu personu nabadzību.

6. pamatnostādne. Stiprināt darbaspēka piedāvājumu un uzlabot piekļuvi nodarbinātībai, prasmēm un kompetencēm

Saistībā ar tehnoloģijas, vides un demogrāfiskajām izmaiņām dalībvalstīm sadarbībā ar sociālajiem partneriem būtu jāveicina ražīgums un nodarbināmība, visā cilvēka darba dzīves laikā pienācīgi nodrošinot attiecīgas zināšanas, prasmes un kompetences, kas atbilst pašreizējām un nākotnes darba tirgus vajadzībām. Dalībvalstīm būtu jāveic vajadzīgās investīcijas gan formālās izglītības, gan tālākizglītības un tālākapmācības (mūžizglītības) jomā. Tām būtu jāsadarbjas ar sociālajiem partneriem, izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējiem, uzņēmumiem un citām ieinteresētajām personām, lai izglītības un apmācības sistēmās novērstu strukturālās nepilnības, nodrošinātu kvalitatīvu un iekļaujošu vispārīgu un profesionālo izglītību un mūžizglītību. Tām būtu jātiecas nodrošināt, lai darba maiņas gadījumā tiktu pārceltas tiesības uz apmācību. Tādējādi būtu jāpanāk, ka ikvienam ir iespēja labāk paredzēt darba tirgus vajadzības un tām pielāgoties un veiksmīgi nomainīt darbu, līdz ar to palielinot arī vispārējo ekonomikas noturību satricinājumu gadījumos.

Dalībvalstīm izglītības, tostarp agrīnas pirmsskolas izglītības, jomā būtu jāveicina visiem vienlīdzīgas iespējas. Tām būtu jāpaaugstina vispārējais izglītības līmenis, jo īpaši vismazāk kvalificētajiem un izglītojamajiem no nelabvēlīgas vides. Tām būtu jānodrošina augstas kvalitātes mācību rezultāti, jāuzlabo pamatprasmes, jāsamazina to jauniešu skaits, kuri mācības pārtrauc priekšlaicīgi, un jāpaaugstina pieaugušo dalība tālākizglītībā un tālākapmācībā. Dalībvalstīm savās profesionālās izglītības un apmācības sistēmās būtu jāstiprina mācīšanās darbavietā (tostarp izmantojot kvalitatīvu un efektīvu mācekliību), jāuzlabo terciārās izglītības atbilstība darba tirgus vajadzībām, jāuzlabo prasmju uzraudzība un prognozēšana, jāpanāk prasmju lielāka redzamība un salīdzināmība un jāsekmē tādu prasmju un kompetenču atzīšana un akreditēšana, kas iegūtas ārpus formālās izglītības un apmācības. Tām būtu jāuzlabo un jāpaplašina elastīgu profesionālās tālākizglītības un tālākapmācības iespēju piedāvājums un izmantojums. Izveidojot prasmju pilnveides ceļus (tas ietver prasmju novērtēšanu, piedāvājumu izglītības un apmācību jomā, kas saskan ar darba tirgus iespējām, un apgūto prasmju atzīšanu un akreditēšanu) un tādējādi uzlabojot kvalitatīvu mācību iespēju pieejamību un izmantošanu, dalībvalstīm būtu jāatbalsta arī mazprasmīgi pieaugušie, lai tie varētu saglabāt vai uzlabot savu nodarbināmību ilgtermiņā.

Būtu jārisina bezdarba un neaktivitātes jautājums, tostarp sniedzot efektīvu, savlaicīgu, koordinētu un individuāli pielāgotu palīdzību, kuras pamatā būtu atbalsts saistībā ar darba meklēšanu, apmācībām un pārkvalificēšanos. Lai būtiski samazinātu un novērstu ilgstošu un strukturālu bezdarbu, būtu jāizstrādā visaptverošas stratēģijas, kas ietver padziļinātu individuālo novērtējumu ne vēlāk kā 18 mēnešus pēc nonākšanas bezdarbnieka statusā. Jauniešu bezdarbam un jautājumam par tiem jauniešiem, kas nav nodarbināti, nemācās vai neapgūst arodu, būtu jāturpina pievērsties ar priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas novēršanu un strukturāliem uzlabojumiem pārejā no mācībām uz darbu, tostarp pilnībā īstenojot Garantiju jauniešiem⁽¹⁾.

(1) OVC 120, 26.4.2013., 1. lpp.

Dalībvalstīm būtu jātiecas novērst šķēršļus un destimulējošos faktorus un jānodrošina stimuli dalībai darba tirgū, jo īpaši tajā sabiedrības daļā, kas ir visvairāk attālināta no darba tirgus. Dalībvalstīm būtu jāatbalsta un jāpielāgo darba vide personām ar invaliditāti, tostarp izmantojot mērķtiecīgu finansiālu atbalstu un pakalpojumus, kas ļauj minētajām personām piedalīties darba tirgū un sabiedrības dzīvē.

Dalībvalstīm būtu jānodrošina dzimumu līdztiesība un lielāka sieviešu dalība darba tirgū, tostarp nodrošinot vienlīdzīgas iespējas un karjeras izaugsmi un novēršot šķēršļus dalībai. Būtu jārisina jautājums par no dzimuma atkarīgas darba samaksas atšķirību, tostarp par vienādu vai tikpat vērtīgu darbu nodrošinot vienādu darba samaksu. Būtu jāsekmē darba, ģimenes un privātās dzīves saskaņošana gan sievietēm, gan vīriešiem, jo īpaši nodrošinot piekļuvi ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem un kvalitatīvas agrīnas pirmsskolas izglītības un aprūpes pakalpojumiem par pieņemamu cenu. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka bērnu vecākiem un citām personām ar aprūpes pienākumiem ir iespēja izmantot piemērotu atvaļinājumu ģimenes apstākļu dēļ un elastīgu darba režīmu, kas tiem ļautu panākt līdzsvaru starp darbu, ģimenes un privāto dzīvi un sekmētu tādu šo tiesību izmantošanu, kas būtu līdzsvarota sieviešu un vīriešu vidū.

7. pamatnostādne. Uzlabot darba tirgu darbību un sociālā dialoga efektivitāti

Lai gūtu labumu no dinamiska un produktīva darbaspēka un jauniem darba organizācijas un uzņēmējdarbības modeļiem, dalībvalstīm būtu jāsadarbojas ar sociālajiem partneriem jautājumā par elastīgumu un drošības principiem, tiesību un pienākumu līdzsvarošānu. Tām būtu jāmazina un jānovērš darba tirgus segmentācija, jācīnās pret nedeklarētu darbu un jāveicina pāreja uz beztermiņa nodarbinātības formām. Nodarbinātības aizsardzības noteikumiem, darba tiesībām un iestādēm būtu jānodrošina gan piemērota vide, kas sekmē pieņemšanu darbā, gan tas, lai darba devējiem ir elastība, kas vajadzīga, lai ātri pielāgotos ekonomiskās situācijas izmaiņām, vienlaikus saglabājot darba ņēmējiem pienācīgu drošību un veselīgu, drošu un labi pielāgotu darba vidi. Būtu jānovērš tādu darba tiesisko attiecību veidošanās, kurās rodas nedroši darba apstākļi, tostarp apkarojot nestandarta līgumu ļaunprātīgu izmantošanu. Nepamatotas atļaušanas gadījumā vajadzētu būt nodrošinātām iespējām izmantot efektīvu un objektīvu strīdu risināšanas kārtību un tiesībām uz tiesisko aizsardzību, ieskaitot adekvātu kompensāciju.

Ar politiku būtu jātiecas uzlabot un atbalstīt dalību darba tirgū, atbilstību starp piedāvājumu un pieprasījumu darba tirgū un pāreju uz darba tirgu. Dalībvalstīm būtu efektīvi jāaktivizē tie, kuri var piedalīties darba tirgū, un jāsniedz tiem šādas iespējas. Dalībvalstīm būtu jāstiprina aktīvas darba tirgus politikas efektivitāte, paplašinot tās mērķus, mērķauditorijas sasniegšanas pasākumus, tvērumu un nodrošinot politikas labāku sasaisti ar ienākumu atbalstu bezdarbniekiem, kamēr tie meklē darbu un pamatojoties uz viņu tiesībām un pienākumiem. Dalībvalstīm vajadzētu tiekties uz efektīvāku un lietderīgāku valsts nodarbinātības dienestu izveidi, nodrošinot savlaicīgu un individuāli pielāgotu atbalstu darba meklētājiem, atbalstot pieprasījumu darba tirgū un īstenojot rezultātu novērtēšanas sistēmas.

Dalībvalstīm būtu jānodrošina bezdarbniekiem tiesības uz adekvātiem saprātīga ilguma bezdarbnieka pabalstiem atbilstoši viņu iemaksām un valsts noteikumiem par tiesībām pretendēt uz bezdarbnieka pabalstu. Šādiem pabalstiem nevajadzētu atņemt motivāciju ātri atgriezties darba tirgū, un tie būtu jāpapildina ar aktīva darba tirgus politiku.

Lai uzlabotu nodarbināmībai vajadzīgās prasmes un pilnībā izmantotu Eiropas darba tirgus potenciālu, būtu jāveicina izglītojamo un darba ņēmēju mobilitāte. Būtu jānovērš mobilitātei traucējoši šķēršļi izglītībā un apmācībā, saistībā ar aroda vai privātām pensijām un profesionālo kvalifikāciju atzīšanu. Dalībvalstīm vajadzētu rīkoties, lai nodrošinātu, ka administratīvās procedūras nekļūst par nevajadzīgu šķēršli tiem darba ņēmējiem no citām dalībvalstīm, kuri iesaistās nodarbinātībā. Vienlaikus dalībvalstīm būtu jānovērš spēkā esošo noteikumu ļaunprātīga izmantošana un jārisina problēma, kas saistīta ar iespējamu intelektuālā darbaspēka emigrāciju no dažiem reģioniem.

Balstoties uz jau esošo valstu praksi un lai panāktu efektīvāku sociālo dialogu un sasniegtu labākus sociālekonomiskos rezultātus, nodarbinātības, sociālās jomas un attiecīgā gadījumā ekonomikas reformu un politikas izstrādē un īstenošanā dalībvalstīm būtu jānodrošina savlaicīga un konstruktīva sociālo partneru iesaiste, tostarp atbalstot sociālo partneru spēju uzlabošanu. Sociālie partneri būtu jāamudina vest sarunas par kolektīviem līgumiem un slēgt šādus līgumus viņiem būtiskos jautājumos, pilnībā respektējot viņu autonomiju un tiesības uz kolektīvo rīcību.

Vajadzības gadījumā un balstoties uz jau esošo valstu praksi, dalībvalstīm būtu jāņem vērā attiecīgo pilsoniskās sabiedrības organizāciju pieredze nodarbinātības un sociālajos jautājumos.

8. pamatnostādne. Veicināt vienlīdzīgas iespējas visiem, sekmēt sociālo iekļaušanu un apkarot nabadzību

Dalībvalstīm, ieviešot efektīvus pasākumus, kuri apkarotu visu veidu diskrimināciju un veicinātu darba tirgū nepietiekami pārstāvēto grupu iespēju vienlīdzību, būtu jāsekmē visiem pieejami iekļaujoši darba tirgi. Tām būtu jānodrošina, lai pret visiem neatkarīgi no dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas būtu vienāda attieksme attiecībā uz nodarbinātību, sociālo aizsardzību, izglītību un piekļuvi precēm un pakalpojumiem.

Sekmējot sociālo iekļaušanu un augšupēju sociālo mobilitāti, stimulējot dalību darba tirgū un novēršot nevienlīdzību, tostarp izveidojot nodokļu un pabalstu sistēmas, dalībvalstīm būtu jāmodernizē sociālās aizsardzības sistēmas, lai nodrošinātu efektīvu, iedarbīgu, ilgtspējīgu un adekvātu aizsardzību visos personas mūža posmos. Vispārīgu pieeju papildināšana ar selektīvām pieejām uzlabos sociālās aizsardzības sistēmu efektivitāti. Sociālās aizsardzības sistēmu modernizācijas rezultātā vajadzētu uzlaboties to pieejamībai, ilgtspējai, adekvātumam un kvalitātei.

Dalībvalstīm būtu jāizstrādā un jāīsteno preventīvas un integrētas stratēģijas, apvienojot tajās šādus trīs aktīvas iekļaušanas aspektus: adekvāts ienākumu atbalsts, iekļaujoši darba tirgi un piekļuve kvalitatīviem pakalpojumiem, kas atbilst individuālām vajadzībām. Sociālajām aizsardzības sistēmām būtu jānodrošina adekvāti minimālo ienākumu pabalsti ikvienam, kam trūkst pietiekamu līdzekļu, un, rosinot cilvēkus aktīvi piedalīties darba tirgū un sabiedrības dzīvē, jāveicina sociālā iekļaušana.

Cenu ziņā pieņemamu, piekļūstamu un kvalitatīvu pakalpojumu – piemēram, agrīna pirmsskola izglītība un aprūpe, ārpusskolas aprūpe, izglītība, apmācība, mājokļi, veselības aprūpes pakalpojumi un ilgtermiņa aprūpe – pieejamība ir būtiska, lai nodrošinātu vienlīdzīgas iespējas visiem, tostarp sievietēm, bērniem un jauniešiem. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš nabadzības un sociālās atstumtības apkarošanai, tostarp nodarbinātu personu un bērnu nabadzības samazināšanai. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ikvienam ir piekļuve būtiskajiem pakalpojumiem. Tiem, kam tas ir vajadzīgs vai kas ir neaizsargātā stāvoklī, dalībvalstīm būtu jānodrošina piekļuve adekvātai palīdzībai sociālo mājokļu vai mājokļu jomā. Bezpajumniecības jautājums būtu jārisina atsevišķi. Būtu jāņem vērā personu ar invaliditāti īpašās vajadzības.

Dalībvalstīm būtu jānodrošina savlaicīga piekļuve kvalitatīvai profilaktiskai un ārstnieciskai veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei par pieņemamu cenu, vienlaikus ilgtermiņā nodrošinot to ilgtspēju.

Saistībā ar dzīves ilguma palielināšanos un demogrāfiskajām izmaiņām dalībvalstīm būtu jānodrošina pensiju sistēmu adekvātums un ilgtspēja darba ņēmējiem un pašnodarbinātajām personām, sniedzot sievietēm un vīriešiem vienlīdzīgas iespējas iegūt pensiju tiesības, tostarp izmantojot papildu shēmas, lai garantētu adekvātus ienākumus. Pensiju reformas būtu jāatbalsta ar pasākumiem, kas pagarina darba mūža ilgumu, piemēram, paaugstinot faktisko pensionēšanās vecumu, un tās būtu jāīsteno aktīvu vecumdienu stratēģiju satvarā. Dalībvalstīm vajadzētu izveidot konstruktīvu dialogu ar attiecīgajām ieinteresētajām personām un atbilstoši tam pakāpeniski ieviest reformas.